fikrlar, innovatsion loyihalar va texnologiyalar yaratishga qiziqadi, bu esa iqtisodiy salohiyatga bevosita ta’sir qiladi.

3. Ishchi kuchining sadoqati: motivatsiya darajasi yuqori bo‘lgan xodimlar tashkilotda uzoq muddatli ishlashni afzal ko‘radi, bu esa resurslarni tejaydi va iqtisodiy samaradorlikni oshiradi.

Xulosa va takliflar. Tadqiqot natijalari inson resurslari menejmentida motivatsiya xodimlar samaradorligini oshirish, mehnat unumdorligini rivojlantirish va tashkilot maqsadlariga erishishda muhim omil ekanligini ko‘rsatdi. Xodimlarni rag‘batlantirish tizimini takomillashtirish ularning ishga bo‘lgan qiziqishi va sadoqatini oshiradi.

Shu asosda tashkilotlarda zamonaviy motivatsiya usullarini joriy etish, xodimlarni moddiy va nomoddiy rag‘batlantirish tizimini rivojlantirish hamda kasbiy rivojlanish imkoniyatlarini kengaytirish tavsiya etiladi. Bu inson resurslari boshqaruvi samaradorligini oshirish va tashkilotning raqobatbardoshligini ta’minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 08.01.2019 yildagi “Iqtisodiyotni yanada rivojlantirish va iqtisodiy siyosat samaradorligini oshirishning qo‘shimcha chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-5614-sonli farmoni.

2. E.Sh.Shodmonov va bshq. “Korxonalor iqtisodiyoti” – O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim vazirligi T., 2020.- 592 b.

3. M.Q.Pardayev, T.I.Yahyoyev “Iqtisodiy tahlil” – Samarqand, “FAN BULOG‘I” nashriyoti, 2024 -403 b.

4. N.K.Yo'ldoshev, G.E.Zaxidov “Menejment”–T. “O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati” nashriyoti, 2018. - 392 b.

Abduvohidova Gulshan Akmalovna
SamISI, Menejment kafedrasi assistenti
gulshanabduvohidova@gmail.com

RAQAMLI IQTISODIYOTDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI QO‘LLASH SAMARADORLIGI.

Annotatsiya. Ushbu maqolada raqamli iqtisodiyot sharoitida texnologiyalar va innovatsiyalarni qo'llashning ahamiyati tahlil qilinadi. Asosan, ma'lumotlarni tahlil qilish, sun'iy intellekt, blockchain, IoT va 5G texnologiyalarining iqtisodiyotga ta'siri va ularni turli sohalarda qo'llash imkoniyatlari muhokama qilinadi. Innovatsiyalar biznes jarayonlarini optimallashtirish, yangi mahsulotlar ishlab chiqish, marketing va mijozlarga xizmat ko'rsatish kabi sohalarda samaradorlikni oshirishga yordam beradi. Shuningdek,

texnologiyalarni joriy etishda yuzaga keladigan muammolar, jumladan xavfsizlik, maxfiylik, raqobat va resurslar yetishmovchiligi ham o'rganiladi. Raqamli iqtisodiyotda texnologiyalar va innovatsiyalarni muvaffaqiyatli qo'llash uchun texnik infratuzilma, malakali kadrlar tayyorlash va investitsiyalar muhim omillar sifatida ko'rsatiladi.

Kalit so‘zlar. Raqamli iqtisodiyot, texnologiyalar, innovatsiyalar, sun'iy intellekt, blockchain, IoT, 5G, biznes jarayonlari, ma'lumotlarni tahlil qilish, xavfsizlik, maxfiylik, investitsiyalar, samaradorlik, marketing, raqobatbardoshlik

Abstract. This thesis analyzes the application of technologies and innovations in the context of the digital economy. It focuses on the impact of technologies such as data analytics, artificial intelligence, blockchain, IoT, and 5G on the economy and explores their potential applications in various sectors. Innovations help optimize business processes, develop new products, and improve marketing and customer service, thereby enhancing overall efficiency. The thesis also discusses the challenges faced in implementing these technologies, including issues of security, privacy, competition, and resource scarcity. Successful application of technologies and innovations in the digital economy requires strong technical infrastructure, qualified workforce, and investment.

Key words: digital economy, technologies, innovations, artificial intelligence, blockchain, IoT, 5G, business processes, data analytics, security, privacy, investments, efficiency, marketing, competitiveness.

Kirish. Raqamli iqtisodiyot — bu axborot texnologiyalari, raqamli platformalar va innovatsiyalarni asosiy ish jarayonlariga integratsiya qilish orqali iqtisodiy faoliyatni rivojlantirishga yo'naltirilgan tizimdir. Ushbu iqtisodiy modelning muvaffaqiyati texnologiyalar va innovatsiyalarni to'g'ri qo'llashga bog'liq. Texnologik o'zgarishlar, ayniqsa, raqamli iqtisodiyot sharoitida, ishlab chiqarish jarayonlaridan tortib, xizmatlar ko'rsatish va savdo faoliyatlarigacha bo'lgan barcha sohalarda jiddiy ta'sir ko'rsatadi. Ushbu tezisda texnologiyalar va innovatsiyalarni raqamli iqtisodiyotda qanday qo'llash mumkinligi, shuningdek, bu jarayonda yuzaga keladigan imkoniyatlar va muammolar tahlil qilinadi.

Tadqiqot metodologiyasi. Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsion texnologiyalarni qo‘llashning iqtisodiy rivojlanish va tashkilotlar faoliyati samaradorligiga ta’siri o‘rganildi. Tadqiqot davomida tahlil va sintez, qiyosiy tahlil hamda tizimli yondashuv usullaridan foydalanildi. Shuningdek, ilmiy adabiyotlar va zamonaviy tadqiqotlar asosida texnologiyalar va innovatsiyalarni joriy etishning ahamiyati tahlil qilindi. Olingan natijalar raqamli iqtisodiyotda innovatsion texnologiyalardan samarali foydalanish raqobatbardoshlik va samaradorlikni oshirishga xizmat qilishini ko‘rsatdi.

Tahlil va natijalar. Raqamli iqtisodiyot sharoitida texnologiyalarni qo'llash

iqtisodiyotning barcha sohalarida keng tarqalgan. Xususan, quyidagi sohalarda texnologiyalarning ta'siri sezilarli:

1. Ma'lumotlarni tahlil qilish va sun'iy intellekt. Ma'lumotlarni yig'ish, tahlil qilish va ulardan samarali foydalanish raqamli iqtisodiyotning asosiy komponentlaridan biridir. Sun'iy intellekt va mashinani o'rganish texnologiyalari biznes jarayonlarini avtomatlashtirish, iste'molchilarni tahlil qilish, shuningdek, mahsulot va xizmatlarni optimallashtirish imkonini beradi.

2. Blockchain texnologiyasi. Blockchain texnologiyasi xavfsiz va shaffof tranzaktsiyalarni amalga oshirishga imkon yaratadi. Bu raqamli iqtisodiyotda moliya, savdo, logistika va boshqa sohalarda ishonchli tizimlarni yaratishda muhim rol o'ynaydi.

3. IoT (Internet of Things). IoT texnologiyasi turli qurilmalarning bir-biriga ulanib, real vaqt rejimida ma'lumotlarni yig'ish va ulardan foydalanish imkonini beradi. Bu texnologiya ishlab chiqarish, sog'liqni saqlash, transport va boshqa ko'plab sohalarda samaradorlikni oshiradi.

4. 5G texnologiyasi. Yuqori tezlikda internet aloqasi ta'minlanadigan 5G tarmoqlari raqamli iqtisodiyotda tezkor va samarali ma'lumotlar almashinuvi, avtomatlashtirilgan tizimlar va masofaviy boshqaruvlarni amalga oshirish imkonini beradi.

Innovatsiyalarni raqamli iqtisodiyotda qo'llash, yangi biznes modellarini yaratish, samaradorlikni oshirish va raqobatbardoshlikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Innovatsiyalar quyidagi sohalarda qo'llanilishi mumkin:

- yangi mahsulotlar va xizmatlarni ishlab chiqish.Raqamli texnologiyalar yordamida yangi mahsulotlar va xizmatlar yaratish, iste'molchi ehtiyojlarini aniqlash va unga tezda javob berish mumkin bo'ladi. Bu raqamli iqtisodiyotda innovatsiyalarning eng asosiy shaklidir.

- biznes jarayonlarini optimallashtirish. Innovatsiyalarni joriy qilish orqali ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish jarayonlarining samaradorligi oshiriladi. Avtomatlashtirish, sun'iy intellekt va boshqa texnologiyalar yordamida resurslarni tejash, vaqtni qisqartirish va xarajatlarni kamaytirish mumkin.

- marketing va mijozlarga xizmat ko'rsatish.Raqamli texnologiyalarni qo'llash orqali bizneslar mijozlarga yaxshiroq xizmat ko'rsatish va personalizatsiyalangan mahsulotlar yaratish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Social media, big data va boshqa analitik vositalar yordamida mijozlarga qaratilgan marketing strategiyalari ishlab chiqiladi.

- yangi bozorlarga kirish. Innovatsiyalar orqali yangi bozorlarga kirish va global raqobatga tayyorlanish imkoniyati yaratiladi. Masalan, onlayn savdo platformalari va elektron tijorat orqali global miqyosda biznes yuritish osonlashadi.

Texnologiyalar va innovatsiyalarni muvaffaqiyatli joriy qilish uchun quyidagi

omillarni hisobga olish zarur.Raqamli iqtisodiyotda muvaffaqiyatli ishlash uchun kuchli texnik infratuzilma kerak. Bu o'z ichiga internet aloqalarini, ma'lumotlar bazalarini, sun'iy intellekt tizimlarini va boshqa zamonaviy texnologiyalarni oladi. Raqamli iqtisodiyotda ishlash uchun malakali mutaxassislar zarur. Innovatsiyalarni amalga oshirish uchun texnologiyalarni tushunadigan va ularni amaliyotga joriy qila oladigan kadrlar tayyorlash bo'yicha ta'lim tizimiga katta e'tibor qaratilishi lozim.Innovatsion loyihalarni amalga oshirish uchun moliyaviy resurslar kerak. Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash, investitsiyalar jalb qilish va xususiy sektorning ishtiroki raqamli iqtisodiyotning rivojlanishiga turtki beradi.Texnologiyalar va innovatsiyalarni raqamli iqtisodiyotda joriy etishda ba'zi muammolar yuzaga kelishi mumkin.Raqamli ma'lumotlar va onlayn tizimlar xavfsizlikka doir muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Ma'lumotlar uzatish va saqlash jarayonlarida shaxsiy va tijorat ma'lumotlarini himoya qilish muhim ahamiyatga ega.Innovatsiyalarni joriy etgan kompaniyalar raqobatbardoshlikni oshirishga harakat qiladi, bu esa kichik va o'rta biznesning raqobat qobiliyatiga ta'sir ko'rsatishi mumkin.Texnologiyalarning tez o'zgarishi va yangi innovatsiyalarni joriy etish uchun yetarli miqdorda malakali mutaxassislar va resurslar yetishmasligi muammo bo'lishi mumkin.

Xulosa. Raqamli iqtisodiyotda texnologiyalar va innovatsiyalarni muvaffaqiyatli qo'llash, iqtisodiyotni samarali rivojlantirish, yangi ish o'rinlari yaratish va global bozorlar bilan raqobatbardosh bo'lish imkoniyatlarini yaratadi. Biroq, bularning amalga oshirilishi uchun samarali infratuzilma, malakali kadrlar va investitsiyalar zarur. Innovatsiyalarni qo'llashning muvaffaqiyati shuningdek, xavfsizlik, maxfiylik va raqobat masalalarini ham yechishni talab qiladi.Shu boisdan, texnologiyalar va innovatsiyalarni raqamli iqtisodiyotda amalga oshirish bo'yicha izchil strategiyalar ishlab chiqish va amaliyotga tadbiq etish o'zgaruvchan iqtisodiy sharoitda o'zgarishlar yaratishda muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. *Raqamli iqtisodiyot va innovatsiyalar: Konseptsiyalar va amaliyot*. Tashkent: Fan va texnologiya nashriyoti. Davletov, I. 2020-yil

2.Artificial Intelligence and Business Innovation. Journal of Digital Economy, 15(3), 234-250. Kim, S., Lee, J. 2021-yil

3.Texnologiyalar va raqamli iqtisodiyot. Toshkent: Iqtisodiyot va biznes nashriyoti. Toshmatov, A.,Xudoyberdiyev, B. 2021-yil

4.Blockchain texnologiyasi va uning iqtisodiyotdagi o'rni. Innovatsiya va texnologiyalar, 3(2), 110-118. Nematov, R. 2022-yil